

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inseratom po dogovoru

PONEDELJSKI

SLOVENEK

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 2050 in 2996 - Rokopisi se ne vračajo

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6
Poštni ček. račun, Ljubljana 15.179.
Telefon št. 2549

Hvaležni Slovenci A. M. Slomšku

Maribor slavi svojega narodnega buditelja

Maribor, 25. septembra.

Vsa Slovenija je danes tekmovala, kako bi se oddolžila spomenu svojega največjega sina Antona Martina Slomška. V vseh župnijah, v vseh cerkvah in društvenih domovih naše domovine so se vršile spominke svečanosti. Najpomembnejša in najboljše je pa bila gotovo svečanost v Mariboru, v mestu, ki je dolžno Slomšku največ neposredne zahvale za svoj razcvit in svoj današnji narodni značaj. Mesto Maribor se je doslej Slomšku malo oddolžilo. Se spomenika nima, dasi bi ga zaslužil iz čisto mariborskih vidikov prej kakor vsi, katerim je postavilo naše mesto javen izraz svoje ljubezni in spoštovanja. Upajmo, da se bo po večerajšnjih in današnjih svečanostih, ki so združile vse sloje našega mesta v spontano manifestacijo ob spomenu 70 letnice Slomškove smrti Maribor skušal častneje oddolžiti spomenu velikega sina slovenske zemlje, ki je bival toliko let v obzidju našega mesta.

Slomškove slavnosti so se pričele sinoči s slavnostno prireditvijo v Narodnem gledališču. Gledališko proslavo je priredilo pevsko društvo »Maribor« ob sodelovanju Ljudskega odra in Katoliške omladine. Naravnost presenetljiv odziv je naša prireditelj med mariborskimi Slovenci. Gledališče je bilo nabito, dolge množice so morale oditi, ker ni bilo prostora. Navzočnost najodličnejših zastopnikov cerkve in državne oblasti ter predstavnikov mariborskega narodnega, kulturnega in gospodarskega življenja v množici iz pripadnikov vseh slojev je podala prireditvi izredno slavnostno obilje, ter je bila obenem dokaz iskrenega skupnega čustva, ki je zajelo ves Maribor v prizadevanju za čim slovesnejšo in dostojnejšo proslavo spomina.

Navzoča sta bila prevzvišeni lavantinski nadpastir dr. Andrej Karlin in pomožni škof dr. Ivan Tomažič, stolni kapitelj s stolnim dekanom dr. Vraberjem na čelu in kanoniki Janežič, Časl, stolni župnik msgr. Umek, ravnatelj bogoslovja dr. Cukala, ravnatelj semenišča dr. Mirt, prelat dr. Kovačič, mestni načelnik dr. Lipold, oba sreza glavarja dr. Ipavc in Makar, predstojnik policijskega komisarijata dr. Hacin, bivši župan dr. Juvan, minister Vesenjak, bivši poslanec Zebot, ravnatelj dr. Tomineš, ravnatelj študijske knjižnice Glaser, odvetniki dr. Müller, dr. Irgolič, predstavniki Narodne odbrane ter kulturnih društev, množično prisotni mariborska duhovščina, predstavniki trgovstva i. t. d.

Spored prireditve je bil posrečeno in pestro sestavljen. Otvoril jo je orkester Katoliške omladine pod taktirko kapelnika Germa, ki je zaigral tudi med pavzami. Na sporedu sta bili dalje recitaciji Sardenkovič: Slomšek, Uvod in Slomšek, Lepa smrt, ki sta jih izredno učinkovito podala člana Ljudskega odra Eichmeister in Jovčič. Nekaj svojevrstnega so bile simbolične slike Slomških pesmi »Preljubo veselje«, »Predce«, »Večernica«; vse priznanje spretnemu režiserju, ki je domel tako smiselno spojiti pesem z življenjem; pel je pevski zbor »Maribor« pod vodstvom pevovalca Gašpariča lepo, kakor vedno, igrali pa so člani Ljudskega odra. Največje priznanje pa je žel nastop deklic iz šole šolskih sest; bil je to pravcati mali balet, ki je deklamiral pesem »Večerna idila« ter jo spremljal s plesom tako ljubko, da je žel najzvišnejše odobravanje.

Višek večera pa je tvoril slavnostni spominski govor dr. Franca Vatovca. Govornik je v pesniških besedah v markantnih obrisih podal sliko Slomškove veličine za naše narodno in duhovno prebujenje. V zgoščeni obliki kratkega govora je razvijal obrise dobe, v kateri je Slomšek nastopil s svojim delom ter ji udaril svoj pečat: »Tri preizkušnje so bile odločilne za narodni obstanek in samostojnost Slovencev: propad poganstva in prihod blagovesti po Metodu, naval luteranstva, ki so ga odbili cerkveni voditelji in pa pljuski razburkanega vodovja l. 1848.; slednja je bila najnevarnejša, narod je ogražalo ponemčevanje iz šole in celo iz cerkve. Slomškov nastop pomeni takrat prelom v našem narodnem življenju. V red slovenske družbe je vnesel nove smeri ter ustvaril nove življenjske oblike. Nove smeri je začrtal v pozitivnem smislu, izhajajoč iz večnostnih resnic božjih, katere je oblikoval v svoj program ter jih uveljavil na versko-cerkvenem, narodnostnem, prostvetnem in socialnem polju. Ustvaril je temelj novim oblikam slovenskega življenja, ki se odražajo danes v organizaciji vsega našega javnega udejstvovanja. Vse te naloge, naložene mu od zgoraj, je mogel veliki škof izvršiti po veličini svojega značaja. Slovenci smo imeli veliko znamenitih mož in velikano. Bilo je v njih veliko sposobnosti, zasluge, delavnosti, volje in srca. Toda nikdo ni prekašal Slomška po svetlosti in pomembni veličini njegovega svetega značaja. Zato se danes, ko se širno lavantinske vladkotine svečano proslavlja obletnica njegove smrti, dviga k nebu prošnja, da bi našega velikega duhovna in služabnika božjega kot svetnika častili in da bi se ubogi in zapušteni rod slovenski v tegobi naših dni pod njegovo zavetje in varstvo zatekal.«

Današnja nedelja pa je bila posvečena cerkveni proslavi in slovesnemu odkritju spominke plošče na starem mestnem pokopališču, kjer počiva Slomšek. Dopoldne se je vršila v stolnici pontifikalna sv. maša, katero je pel lavantinski nadpastir dr. Andrej Karlin ob asistenci stolnega dekana dr. Vraberja, kanonikov Janežiča, stolnega župnika msgr. Umeka in ravnatelja dr. Mirta. Sve-temu opravilu so prisostvovali pomožni škof dr. Tomažič, srež. glavar dr. Ipavc, predsednik okrogne sodišča dr. Žiher, sreziški podčelnik Potočnik, zastopnik mariborske mestne občine mag. svetnik Rodošek, dalje zastopstva vseh mariborskih krščanskih društev z zastavami. Slavnostno pridigo o velikem pokojniku je imel misijonar dr. Cnaus. J. G.

Odkritje spominke plošče

Po svetem opravilu je krenil mogočen spovedni pomožni škofom dr. Tomažičem. Člani stolnega kapiteljja in zastopniki oblasti na čelu po Gledališki in Trubarjevi ulici na staro mestno pokopališče, kjer počivajo v kapelici Slomškovi zemeljski ostan-

ki. Na grobu je bila pritrjena, skrita z zastorom, marmornata plošča, vzdana v spomin 70 letnice smrti velikega pokojnika. Ploščo je odkril pomožni škof dr. Tomažič. V krasnih, govorniško dovršenih besedah je opozarjal na simbolično poklonitev slovenske mladine, ki je bila na istem prostoru pred 14 dnevi, ko so prihitali s skrajnih mej Slovenije naši fantje častit in poklanjali se velikemu ljubitelju mladine. Opozarjal je na veličino in pomen Slomška kot vzgojitelja, učitelja in borca. Tehtne in globoko pomenljive besede so nazorno predočile vsem, kako malo pozorni smo bili doslej na veliko poslanstvo, ki ga je vršil Slomšek v našem narodu. Vsak vzor za bodoče delo med narodom mora slediti smeri, ki jo je začrtal naš veliki svetec. Po odkritju plošče je pomožni škof dr. Tomažič izročil v varstvo stolnemu župniku. V prav krasnih besedah je sprejel msgr. Umek podeljen mu častno nalogo. V govoru je simbolično primerjal belino marmorja, ki je pritrjena s štirimi zlatimi žebji na steno in blesteči zlati napis z izrednim blestečim značajem velikega pokojnika. — Po tem je igrala godba katoliške mladine, nakar so se množice razle-

SVEČANA PROCESIJA

Slomškove slovesnosti so se danes zaključile na krasen način z rimsko procesijo. V stolnici je bila zaključna misijonska pobožnost, nakar se je pred cerkvijo zbral mogočen spoved, kakor ga je Maribor le redkokdaj videl. Na čelu je korakal pomožni škof dr. Tomažič, člani stolnega kapiteljja in duhovščina. Za njimi pa tisočere vrste vernikov z gorečimi svečami v rokah, ter z molitvijo in pesmijo na ustih. Množica je preplavila pokopališče, da je zažarelo v temini v neštetihih lučih, kakor na dan vseh svetnikov. Na Slomškovem grobu je imel pomožni škof dr. Tomažič litanije in molitve. Pevska zborja od stolnice in Magdalene sta zapela pesmi, ki so jih povzela tudi množice. Zadnja pesem je bila »Angel gospodov«, ki so jo peli vsi navzoči, tako da se je dvignila pesem v nepopisno mogočnem akordu proti nebu. Bil je zvišen trenutek, ki je izzbil ljudem solze v oči in ostal vsem v nepozabnem spomenu.

Mariborsko občinstvo moramo opozoriti na Slomškovo razstavo, katero je priredila Študijska knjižnica v svojih prostorih. V čitalnici je razstavljen izbor Slomških rokopisov in pisem njegovih knjig, vrsta njegovih slik ter literatura o njem. Razstava bo odprta od ponedeljka, dne 26. septembra do 1. oktobra, vsak dan dopoldne od 9-12 ter popoldne od 3-5. Vstop je prost.

Ljubljana se je pokazala

Ljubljana, 25. septembra.

Kadarkoli gre za potrditev katoliške misli, je Ljubljana vedno prva. Danes, ko je vsa Slovenija proslavila 70 letnico smrti enega svojih največjih sinov, Antona Martina Slomška, pa je to spominsko obletnico, ki je padla prav v čase, ko bi nam bila osebno, kakor je bil Slomšek, neobhodno potrebna. Ljubljana proslavila z največjim sijajem. Proslavo, ki se je vršila nočjo ob 8 v veliki unionski dvorani, so organizirali o. fr. Frančiškani. Dvorana je bila polna, zasedeni so bili vsi sedeži, polna vsa stojišča in polna vsa galerija. Med odličniki, ki so se proslave udeležili, omenjamo: zastopnika knezoškofa glavnega vikarja g. Nadraha, stiškega prošta dr. Kasteleca, rektorja univerze dr. Slaviča, frančiškanskega provincijala p. dr. Gvida Ranta, pisatelja F. S. Finžgarja ter vse druge pomembne osebnosti iz našega katoliškega javnega življenja.

Herriot kategorično obsodil Schleicherjevo politiko

Voja - kolektiven zločin - Francija bo branila mirovne pogodbe

Paris, 25. sept. tg. V Gramati, majhnem kraju v departementu Lot blizu Gourdon, kjer je imel Briand pred dvema letoma velik govor za mir, je imel danes ministri predsednik Herriot svoj nepovedani veliki politični govor. Tudi Herriotov temeljni predmet govora je bil mir. Najvažnejši del njegovih izjav, ki je bil naravnost senzacionalen, je obravnaval razmerje med Francijo in Nemčijo in nemške vojaške zahteve. Kljub temu, da se je Herriot v svojem govoru zelo zdrževal in govoril zmerno, je z najostrejšimi besedami napal nemške zahteve po enakopravnosti, predvsem pa je napadal osebo in izjave nemškega vojnega ministra Schleicherja. Dasi je rekel, da se noče poslužiti francoskih tajnih dokumentov o nemškem oboževanju, je Herriot vendar trdil, da je Nemčija ponovno kršila določbe vojaškega statuta verzajske mirovne pogodbe.

Herriot je v uvodu najprej omenjal notranjo politiko in ugotovil lep uspeh rentnega konvertiranja v Franciji, potem pa govoril o konferenci v Stresi, kjer so narodi, dasi so na drugih poljih nedolgi, pozabili svoje spore in nasprotuje si interese in se zedinili v skupni volji, dati Evropi nov normalni in trajni statut. — Potem pa je nadaljeval:

V zunanji politiki obrača francoska vlada svojo največjo skrb na mir. Za nas, kakor za Brianda, čigar ime moramo imenovati z dolžnim občudovanjem, je vojna kolektiven zločin. Čudimo se, da se morala in justica, ki po pravici strogo nastopata proti umorom, kažeta tako malomarni in celo pozabljivi za politične voditelje, ki so krivi masakrov med narodi. Tu je naš program popolnoma jasein, kar sem pokazal v našem odgovoru na nemško noto, ki so ga v Nemčiji sprejeli s toliko strastjo kljub temu, da je zmeren, o čemer se lahko prepriča vsak človek, ki je dobre volje. Mi sledimo politiki Zveze narodov, politiki, pred katero so enaki vsi narodi, mali in veliki, politiki, ki mora nehati s praktičnimi tajne diplomacije, iz katere so izšle tako številne vojne, politiki, ki pred očmi vsega sveta jasno kaže svoje motive. Z veseljem nastavljam, da nismo sami med onimi, ki so iz-

Proslava se je pričela z ljubkim nastopom malih križarjev, ki jih je vodil p. Krizostom. Križarji, oblečeni deloma v narodne, deloma v svoje redovne obleke, so ljubko zapeli ob spremstvu malega harmonikarja Slomškove pesmice »Svetlo solnce se je skrilo«. »Najboljše vince« in vojaško popotnico. Želi so ogromen aplavz. Mlad križar je lepo in občuteno deklamiral p. Krizostoma posvetilo: »Tvoja smrt je čudovita pesem«. Deklamacija je ganila vse.

Čudovito lep prizor je bil na odru, ko so nastopile sestre sv. Klare. Bile so oblečene v narodne, v preproste kmetijske in v svoje bele obleke. Zapelo so s svojimi nežnimi glaski Slomškovo pesem »Preljubo veselje, o j kje si doma«, nakar je v narodno nošo oblečena deklica deklamirala Slomškovo nabožno in obenem vzgledno pesem »Zvonček vestic«. Lep in alegoričen prizor je bil tudi, ko so deklice zaplele predci, ki je nastopila s statvo, Slomškovo pesem »Predice«. Male, pa navdušene pevke je pri klavirju spremljal in vodil p. France Ačko.

Dvorana se je zatemnila, na platno so zablesteli skoptične slike in pred velikim Slomškovim portretom sta dva tekalca od fantovske štafete deklamirala Pogačnikovi posvetili in sicer: »Oni od Jesenic in »Oni od St. Ijca. Zela sta globok aplavz in vsi prisotni so občutili veliko pomembnost globokih misli, obseženih v teh poetičnih posvetilih.

G. Etbin Boje je nato ob spremstvu skoptičnih slik, ki so posrečeno ilustrirale njegovo predavanje, zanositno predaval o Slomšku kot narodnemu buditelju in vzgojitelju.

Ljubljana je s to lepo prireditvijo na primeren način pokazala, kako zna tudi ona ceniti pomen našega svetca Slomška in kako tudi ona živi v duhu, ki ga je prav Slomšek zbudil. Obširnejše poročilo o nočnjem proslavi pa sledi v redni izdaji »Slovenca«.

Proslava v Belgradu

Belgrad, 25. sept. l. Današnji dan so posvetili tudi belgrajski Slovenci spomenu 70 letnice smrti vladike Antona Martina Slomška. Ze na vse zgodaj ob pol 6 jutraj je bila v Krunski ulici sveta maša s skupnim sv. obhajilom in ljudskim petjem. Gosp. kaplan Ulaga je predstavil našega velikega borca v svoji pridigi kot vzor moža v današnjih težkih dneh. Pa tudi pri sv. opravilu ob 10 je govoril o zgodovinskih zaslugi Slomška za slovenski narod g. kanonik dr. Juretič. Popoldne ob pol 5 so belgrajski Slovenci znova prihitali v dvorano za cerkviski prisostvovali akademiji, ki jo je skrbno pripravil katehet Ulaga. Na sporedu so bile samo pevске točke in »Otroci v nedeljski šoli«, dramska sličica, ki je prikazovala Slomška kot velikega prijatelja otrok in vzgojitelja. Kvarter cerkvenega pevskega zborja je zapel pod vodstvom agilnega organista g. Mejača nekoliko ponarodnih Slomških pesmi. G. Ulaga je nato zbrani množici v lepem govoru ponovno prikazal svetel lik našega velikana, ki nas je učil ljubiti našo slovensko besedo. Nadvse ljubko je bilo rajanje deklic pred Slomškovo sliko, ki je navzočim govorilo o brezmejni ljubezni za borca svetnika, ki je kazal narodu pot v lepo in srečnejšo bodočnost. LePo uspelo akademijo je zaključila živa slika, nakar je zbrana množica, ki je do zadnjega kotička napolnila prostoro dvorano, stoji zapela »Angelovo češčenje«. Po akademiji so bile v cerkvi litanije. Na tako dovršeno ljudsko petje, kakorsmo ga čuli pri teh litanijah, bi nas lahko zavidala marsikatera slovenska fara.

Pri akademiji je bil navzoč med drugimi odličnimi gosti msgr. Paccini, tajnik apostolske nunciature.

Ostanite ženske!

Krščanstvo je osvobodilo ženo jarma sužnosti in jo dvignilo v zakon na enakovredno stopnjo z možem. Ako je žena možu, ali ženska možkemu sploh, enakovredna, ni še s tem rečeno, da mu je enaka. Zena ima v življenju enakovredno poslanstvo, ki pa ne more biti isto, kakor je poslanstvo možkega. Materinstvo je prva in njena najtežja naloga in tej funkciji primerno je ustvarjeno tudi njeno telo. Njeno torišče je v prvi vrsti družina. Mož je ustvarjen za lopato in trdo borbo za kruh.

Gibanju za emancipacijo žene ne moremo nasprotovati, toda samo kolikor to gibanje ostane v mejah, ki jih je postavila narava. Bog, ki je prikril žensko telo njenim posebnim nalogam. Naval ženstva na urade in delavnice, odkoder se umikajo možki, je brezdomno že predrl jezove njenega naravnega poslanstva in je gotovo v škodo ne samo družini, temveč tudi ženski sami. Ta pot ne pelje žene do emancipacije, do duhovne osvoboditve, temveč v suženjstvo, v spone modernega birokratizma in mehaničnega delavnice. Zena je doslej z otroci tvorila sveto domače ognjišče, kamor še niso segli krempelj novodobnega materializma, ki se izraža in oblikuje v kapitalističnem gospodarstvu, in kjer je od urada in tovarne utrujen mož našel mir in počitek. To ognjišče se sedaj podira, ker je začela žena hoditi po poti moža.

Toda gospodarska kriza! Mož nima zadosti plače, da bi prehranil družino. Zelo pogosto je to res. Zato mora naša borba stremeti za tem — tako zahteva resolucija Krščanske delavske sindikalne internacionale — da se očetu zagotovi »družinska plačca«. V mnogih primerih pa sili ženske v urad golo hrepenenje po večjem zaslužku, ki naj pripomore do udobnejšega življenja. V urad in delavnice zvalja ženske tudi kapitalist, ker jo lahko manj plača kakor možkega. Brezposelnost možkih se s tem samo poveča. Možki si ne more ustvariti družine, kar je v veliko skupno škode morale in naroda samega. Čedalje bolj se množi število možkih, ki so ponizani na vlogo večnega kavalirja, ki mu naše »girls« plačujejo. —ski.

Venizelosova zmaga

Atene, 25. sep. ž. Današnje volitve v Grčiji potekajo po dosedanjih poročilih mirno. Vlada je ukrenila obsežne policijske korake, da omogoči miren potek volitev. Venizelos računa, da bo dobil od 250 110 mandatov. Opozicija pa misli, da bo dobila preko 90. Vsekakor je gotovo, da royalisti ne bodo dobili večine, vendar ne bodo ojačeni.

Krvave občinske volitve v Soliji

Sofija, 25. sep. ž. Ob današnjih občinskih volitvah so se ulice Sofije nenadoma pretvorile v bojišče. V noči na needljo je prišlo v ulici Tatar-laj do prave revolverske bitke, ki je trajala pol-druge uro. Pristaši narodnega bloka in opozicije so se spopadli radi nekega volilnega letaka. Več ljudi je bilo težko ranjenih. Policia je z največjo težavo vzpostavila red. Opozicionalci so se postavili za barikadami in se besno borili.

Spopad med Hitlerjevci in socialisti

Dunaj, 25. septembra. AA. Hitlerjevci so priredili shod v Oberwaltersdorfu na Nizjem Avstrijskem. Ko je bil shod končan, je prišlo med nacionalnimi socialisti in njihovimi političnimi nasprotniki do spopadov in pretepov. Ranjenih je mnogo ljudi, med njimi več nevarno. Hitlerjevci imajo 14 ranjencev.

Drobne

Belgrad, 25. sept. l. Na slovesen način je bil danes blagoslovljen v Kronski ulici nov Vajeniški dom »Privrednika«. Svečanosti je prisostvoval kraljev odposlanec, delegati posameznih ministrstov in na stotine javencev in obrtnikov, ki ji je ta važna institucija, ustanovljena od Srbov prečnanov, preskrbela vsakdanji kruh. Za velike zasluge, ki si jih je stekel »Privrednik« ravno na tem polju, ga je ob tej priliki odlikoval tudi kralj z visokim odlikovanjem. Ob blagoslovlitvi doma je bil tudi kongres »Privrednikove« mladine.

Vrnjačka Banja, 25. sept. l. Danes ob 10 dopoldne se je otvoril kongres jugoslovanskih zdravnikov, ki mu predseduje prof. Zalokar. Glavna naloga kongresa je pretes predloga za reformo sedanega zakona o bolnicah.

dukcije, ki jih je Francija izvršila og leta 1921. Naša doktrina je ista kakor je to proglasil socialistični manifest leta 1917 v Stockholmu: gotovost, varnost in medsebojno jamstvo za mir. Treba je napraviti ustavo miru, ki naj zagotavlja varnost vseh evropskih narodov in Nemčiji jamči popolno brezskrbnost in mir.

Kakršen je današnji položaj, hoče Francija postaviti svojo doktrino in svoje ravnanje na brezpogojno spoštovanje versajske mirovne pogodbe in pakta Zveze narodov. Francija nikogar ne izliva in nikogar ne kliče na boj. Nasproti krikom mržnje in sovraštva postavlja Francija dvoje: samozatajevanje in blagonaklonjenost. Francija je mirna in vedra, čiste vesti in pripravljena k vsakemu lojalnemu sporazumu, ki bo spoštoval teritorialno in politično neodvisnost vseh narodov; Francija ima samo eno voljo: vzgajati otroke, ki so ji ostali, k delu v časti in miru.

Centrum proti militarizmu

Berlin, 25. septembra. AA. Na sestanku centrumške stranke je izjavil profesor Schreiber, da se vlada v Papna v zunanji politiki preveč zanaša na vojaškega duha generala v Schleicherja. Ni bilo prav, da se je tako hitro napravil križ čez anglosaško politiko dr. Brüninga. Nemčija, je zaključil govornik svoja izjavanja, mora paziti, da ne ostane v zunanji politiki popolnoma osamljena.

Propagandni polet „Slovenca“ nad Slovenijo

Ljubljana, 25. septembra.

Pol Slovenije je danes govorilo samo o propagandnem poletu, ki ga je organiziral »Slovenec« za svojo šestdesetletnico. Tisoče ljudi po dolenskih, gorenjskih in notranjskih vaseh, vsa Ljubljana je danes zasledovala elegantno letalo, ki je krožilo nad vasi, trgi in lesi, tisoče oči je z živim ognjem strmelo in sledilo drobnim lističem, ki jih je vsipalo propagandno letalo »Slovenec«. Letelo je s hitrostjo 150 kilometrov na uro. Veter se je igral z letaki, jih zanašal čez polja in vasi, nad gozdovi, nad zeleno Krko, nad bistro Savo, vsepovsod nad našimi lepimi vaseci, trgi in mesti. Ljudje so obstajali na svojih mestih, ko so v zraku zazrli letalo, ko so videli vsipajoče se letake, s katerimi je uprava »Slovenca« na ta svojevrstni način danes obvestila pol Slovenije o lepih nagradah, ki jih bo »Slovenec« za svojo šestdesetletnico razdelil med svoje zveste naročnike.

Danes je bil izvršen propagandni polet nad Dolensko, Gorenjsko, Notranjsko ter nad Ljubljano samo, Jutri, v ponedeljek, bo letalo — seveda le tedaj, če bo tako vreme, kakor je bilo, danes! — poletelo tudi nad zeleno Stajersko, tja nad Celje, Maribor, Ptuj, Ormož, Ljutovo. Na ta način bo vsa Slovenija do slehernega dne zvedela za »Slovenca« jubilej, posebno pa za njegove lepe nagrade naročnikom.

Letalo, ki ga je najel »Slovenec« za svoj polet, je tipa Fox Moth, angleški izdelek. Letalo ima 150 k. s., motor je znamke Gipsy in nosi registracijski znak »Un-sa« ter je last Jugoslovanske družbe za zračni promet. Družba ima svoj sedež v Belgradu, svojo glavno podružnico pa v Zagrebu. Z današnjim poletom nad delom Slovenije je napravilo letalo prav za prav svojo prvo večjo vožnjo, ker ga družba doslej zaradi pozne sezone ni še stavila v reden promet.

Letalo je vodil pilot g. Viktor Nikitin, ki je znan med jugoslovanskimi letalci za enega najboljših pilotov. Doslej je prevozil v zraku že nad 3500 ur. Naj to številko vsak sam pomnoži s 150, da bo dobil prevožene kilometre. G. Nikitin je Rus iz Kijeva. Udeležil se je kot vojni letalec tudi svetovno vojne.

IZ ZAGREBA DO LJUBLJANE.

Letalo je startalo danes zjutraj ob tri četrti na devet na zagrebškem letališču. V trenutku smo poleteli nad belim Zagrebom, zvinili smo čez Stejnec, kmalu smo bili nad Dobovo, trenotek nato že nad Brezicami. Začnem sipati šopa letakov, ki se kakor listje razpuste nad mestom in nad okolico. Letalo pa drda dalje ob Savi, ki se kakor srebrna trak vije med zelenimi polji, do Krškega, kjer obkrožimo mesto, se zasučemo nazaj proti Leskovicu in dalje na Rako, Bučko, proti Skočjanu, Smarjeti, Beli cerkvi, Novem mestu. Nad zelenimi gozdovi, nad pisanimi polji, nad slikovitimi vasi drdamo z vso naglico. Z metanjem letakov, ki jih vržem na vsakim večjem kraju, imam dovolj dela. Komaj določim množino letakov za prihodnji večji kraj, že smo tam, že je treba segati z roko skozi linico, z vso silo vreči pod letalo, potem zopet in zopet.

Že na Bučki, na Rakci, v Skočjanu in po drugih farah vidim skozi lino ljudi tam spodaj ob cerkvah, kako pravkar pribhajajo iz cerkva od mase. Vse gleda kvišku, mnogo njih maha z rokami, z robcji. V Novem mestu pa se je zbralo na trgu ljudi, da je izgledalo z letala, kakor da se je zbralo vse mesto. Dvakrat obkrožimo mesto, tik nad hišami brenci letalo, potem pa jo ubere za železnico proti Mirni peči, do Trebnjega, dalje na Mirno, nad St. Rupertom, do Mokronoga, v

Primorje : Čakovec 4 : 1

Jesensko prvenstveno tekmovalje je otvorilo Primorje, ki je imelo v gosteh SK Čakovec. Napovedi o kvaliteti tega moštva niso bile varljive in bi igra po vsej priliki zaslužila večjega obiska. S tem, da se je priključil Čakovec ljubljanski skupini, bo naš nogomet samo pridobil. Poraza, ki ga je doživel Čakovec takoj prvikat na naših tleh, gotovo ni zaslužil, vsaj po igri sodšč.

Par minut po pol 4 nastopita moštvi v naslednjih postavah: SK Čakovec: Krznarič - Jovič, Vampin - Vass, Janič, Mekovec - Behojnik, Tišar, Galovič, Hrebak, Bavecvič. — ASK Primorje: Mika - Hassl, Jug II - Zemljak, Slamič, Pišek II - Mičo, Jug I, dr. Buljevič, Trček, Petelin.

Igra ni bila ravno prvovrstna, ker so igrali predvsem za točke. To smo videli zlasti pri Primorju, ki se je posluževalo nepotrebnih »faulov«. Sodnik g. Lukežič sicer ni imel ravno težkega stališča, vendar je bil preveč popustljiv in je je prevečkrat oškodoval obe stranki, osebno pa goste.

Pri gosteh se je poznalo, da so iz zagrebške skupine. Lepo so podajali in bili so vedno na svojih mestih. Pred golom so pa imeli veliko smolo, kajti skoraj vsak strel se je končal v rokah primorjanske vratarja ali pa je šel tik nad — ali poleg golove prečke. Z močnimi in zelo nevarnimi streli se je odkloval zlasti Bavecvič na levem križu. Golman pa ni dosegal svojih tovarišev na polju. Četrtil gol, katerega bi moral ubraniti vsak srednji provincialni golman, gre izključno na njegov račun.

Primorje je nastopilo zelo oslabiljeno in še postava, ki je nastopila, ni bila povsem posrežena. Za Juga I je edino mesto na krilu, ker so se tozadnji eksperimenti v desni zvezi že opetovano izjalovili. Če gre tu za zabijanje golov, ga bo Franci ravno tako zabil, četudi je na krilu. Saj je to med igro tudi sam sprevidel, zato je zamenjal svoje mesto in posledica tega je bila, da je Mičo kmalu nato zabil drugi gol. Da je šel Franci proti koncu drugega pol časa zopet v zvezo, pa bo menda vzrok ta, ker mu ni nihče podajal. Mičo še vedno igra preveč zase. Dr. Buljevič je bil prav uporabljiv v sredini. Zato sta bila pa njegova sosedna na levi strani izredno slaba. Neverjetno se je forsiralovo levo krilo, kakor da bi bil Uršič tam. Precej boljše je bila krilska vrsta, v kateri je bil prav priden in uporabljiv Pišek II. Slamič, ki se nam je po daljšem presledku zopet predstavil, je potrdil, da je njegovo mesto je še v prvem moštvu. Zemljak je bil pa tak, zakršnega smo vajeni videti. Od branilcev je zadovoljil edino Jug I, ki je tudi rešil mnogo košljivih situacij. Hassl ima še vedno presilen start. Saj gotovo ne dela to namenoma, toda v interesu igre, njegovih in nasprotnih igralcev je, da ta nevaren način starta opusti. Mika v голу je povsem častno vešil svoje nalogo.

Sodnik g. Lukežič ni zadovoljil. Mnogo je sprejedal »faulov« in rok, pri čemer je goste bolj oškodoval kot domače. Za Jugovo roko v kazenskem prostoru, ki je bila tako očitna, bi moral diktirati najmanjmetrovko. Dopusil je preveč prerekanja; v tem so zopet domači prednjačili.

Občinstva je bilo zelo malo.

V predtekmi sta igrala Grafika : Primorje (rez.). Igra je končala neodločeno 1:1. Polčas 1:0 za Grafiko. Sodil je g. Ština prav dobro.

Št. Janž. Potem uberemo ravno smer čez hribe zopet k Savi, kjer poletimo nad vasi ob reki, nad Radečami, nad Zidanim mostom, dalje proti Hrastniku, Dolu, okrog Mrzlice na Zagorje. Trbovlje moramo obiti, ker tako deloča zakon. Ob Savi brenci letalo dalje do Smartnega in Litlje, potem naravnost na Vače, nad Pečami in Moravcami proti lhanu in Dolu pri Ljubljani. Nato uberemo pot naravnost za Savo do Ježice, obkrožimo vas, potem pa zavozimo nad ljubljanskim poljem na letališče ljubljanskega Aerokluba. Tam je seveda zbrana množica ljudi, iz Zagreba je že snoči prišel z vlakom poseben mehanik, ki ga je bila poslala družba za vsak slučaj, če bi se letalu med potjo kaj pripetilo. Mehanik je tudi na ljubljanskem letališču pripravil vse potrebno, da je letalo moglo lepo pristati. Iz Zagreba do Ljubljane smo čez vso Dolensko in cikcaku drdrali dve uri in deset minut.

Na Gorenjsko

Po kratkem odmoru se dvignemo znova v zračne višave. Parkrat obkrožimo Ljubljano, sipljemo tisoče letakov, ki preplavijo nebo nad mestom, nato pa jo jadrno poberejo čez Ježico in Črnuče proti Domžalam, nad Dobom mimo Homca čez Mengoš, nad Križem do Komende, pa naravnost nad Vodice, potem skozi vse lepe gorenjske vasi do Cerklje, Velesevoega, nad Sentur. Kakor blisk drvimo dalje nad planine, kjer trčimo nad Preddvorom, čez Gorice in Golnik nad Križem, kjer nas zaloti — dež. V Trzinu ne moremo, kjer letalo zaradi stisnjenih gorskih sten ne more napraviti kroga. Zato drdramo dalje nad Kovorjem naravnost nad Brezje, potem proti Begunjam, dalje čez Breznico, Zirovnico, Dobravo, mimo Zasipa v Gorje, kjer letalo skoraj doseže zemljo. Okrog blejskega jezera švignemo v minuti, na Bohinjsko Belo zopet ne moremo, na Jesenice ne smemo. Čez Lesce in Radovljico poletimo nad Kamno gorico, nad Dobravo, naravnost do Naklega, dalje čez Predoslje nad Kranj in Stražišče, nad vsemi vasicami do Škofje Loke, mimo Lubnika čez Sorško polje na Mavčice in nad Smlednik, nazaj do Sore in čez Medvođe pod Smarno goro. Tu zavijamo v ostrom loku proti St. Vidu, nato pa po hitimo nad Dravljami in Šiško zopet na letališče. Zopet smo letali nad Gorenjsko čez dve uri.

Nad ljubljanskim barjem.

Tretjič se je dvignilo letalo nad Ljubljano, v hipu smo nad Vičem, nad Brezovico, nad Borovnico, čez Preserje poletimo nad Ig, pa čez barje nazaj v Ljubljano. S tem je bila naša dopoldanska vožnja končana, čeprav je ura že — dve popoldne proč.

Čez Notranjsko nazaj v Zagreb.

Popoldne ob štirih je letalo zopet startalo z letališča v Šiški k svojemu zadnjemu današnjemu letu. Razen pilota se na letalu izmenjajo samo ljudje, naložimo novo množino pisanih letakov, pa že švignemo nad poljem in mestom proti Notranjski. Letalo je letelo čez vse večje notranjske vasi proti Blokam, dalje v Ribnico, nad Kočevjem proti Žužemberku ter čez Novo mesto ob Krki skozi St. Jernej, Kostanjevico, Sv. Križ, Cerklje ob Krki, v Zagreb. S tem je bil današnji »zračni« program izčrpan.

Brez dvoma je polet uspel, dosegel je popoln učinek. Omenjamo, da je bil »Slovenec« prvi list v Jugoslaviji, ki je porabil letalo za svojo propagando, da je bil »Slovenec« propagandni polet v Jugoslaviji edinstven dogodek, ki spada zlasti v razvoj slovenskega katoliškega časopisa ter njegove reklame pač na najboljši odlično mesto. F. S.

Lahkoatletski meeting ASK. Primorja

Včeraj je priredil ASK Primorje propagandni lahkoatletski meeting v petobojju in posameznih disciplinah, katerega so se udeležili tudi člani SK Ilirije. Petoboj je bil sicer določen za soboto, a ga je neugodno vreme onemogočilo, tako da se je moralo vse skupaj vršiti v nedeljo. Uspehi so bili kljub razmočenemu terenu dobri, v petobojju je bil postavljen prav lep rezultat. Le žal, da se tekmovalje radi neugodnega vremena prejšnji dan ni moglo izvršiti, ker bi ločeno tekmovalje v posameznih disciplinah gotovo prineslo lepše rezultate.

V petobojju so tekmovali štirje in sicer po dva lahkoatleta od vsakega kluba. Petoboj, ki sestoji iz skoka v daljavo z zaletom, metanja kopja, teka na 200 metrov, metanja diska ter teka na 1500 metrov, zahteva od tekmovalca precej napora in vesteranske izvežbanosti. Slamič bi ob ugodnejšem terenu dosegel gotovo 3000 točk. Izkazal se je tudi kot dober metalec kopja. Ko si bo pridobil potrebno tehniko, bo eden najboljših metalcev kopja v državi. Tudi Stepišnik in Lejka sta dosegla razveseljive uspehe v kopju, kar znači, da bo ta lepa panoga tudi pri nas sčasoma bolje zasledena. Lep je bil tudi prišes uspeh na 100 metrov. Meti in skoki to pot niso bili ravno na običajni višini, kar gre precej na račun mokrega terena. Zupan je bil pa poleg tega še indisponiran. Četudi ni dosegel svoje zagrebške višine, napravil pa je vendar met, kakršnih pri nas nismo vajeni videti. Slapar je pa svojevrsten talent v metanju kopja. S primernim treningom bo dosegel uspehe, da nas bo morda zastopal še na kakih drugih olimpijadi, ne samo na balkanski. Krevs je tudi to pot potrdil svojo staro formo. Sploh imamo pri nas sedaj tak lahkoatletski material, ki ne bo samo resno konkuriral Zagrebu, ampak bo v najbližji bodočnosti prav resen kandidat za prva mesta tudi na atenski olimpijadi.

Rezultati so naslednji:
Petoboj:
1. Slamič Herman (Prim.): 2973,955 točk (skok v daljavo 5,88 m, kopje 40,31 m, 200 m 24,2, disk 35,72 m, 1500 m 4,59,6 min.).
2. Putinja Herman (Prim.): 2795,285 točk (skok v daljavo 6 m, kopje 44,31 m, 200 m 24,3, disk 25,38, 1500 m 4,48,6 min.).
3. Stepišnik Milan (Il.): 2764,595 točk (skok v daljavo 6,02, kopje 41,17, 200 m 25,2, disk 35,6) m, 1500 m 5,27,2 min.).
4. Lejka Franjo (Il.): 2542,52 točk (skok v daljavo 5,57, kopje 39,70, 200 m 25,9, disk 26,90 m, 1500 m 4,29,4 min.).

Posamezne discipline:
100 m: 11,4 sek.: 1. Kovačič A. (Prim.).
5000 m: 16,30,6 min.: 1. Krevs (Prim.).
1500 m: 4,29 min.: 1. Krevs (Prim.).
Kladivo: 36,27 m: 1. Zupan (Il.).
Skok v daljavo: 6,06 m: 1. Autrata (Il.).
Kopje: 48,22 m: 1. Slapar (Prim.).

Dunajska vremenska napoved: Menjaje oblačno, toplo.

Pohorski tek

Podlipnik od SSK Maratona prvak Pohorja. Moštvo SSK Maratona ši pribori prvo mesto. 34 tekačev na startu

Maribor, 25. septembra.

Danes se je vršila na našem zelenem Pohorju velika sportna prireditve, prva te vrste v naši državi — prvi pohorski gozdni tek. Zanimanje za to prireditve je bilo med mariborsko sportno publiko zelo veliko, saj je bil pohorski gozdni tek predmet mnogih razprav in ugibanj. Včerajšnja deževna sobota ni obetala lepe prireditve, toda janašnje krasno vreme je omogočilo, da se je tek končal brezhibno in lepo.

Na startu se je zbralo 34 članov SSK Maratona, Zelezničarja, Maribora, Mariborskega smučarskega kluba, Celjskega smučarskega kluba, Ruškega Sokola in Zimskosportnega oddelka SPD v Mariboru. Tekmovalo se je za poedince in za klubska moštva trojci. Proga je bila izredno težavna, dolga dobrih 6 km in je vodila od Ruške kočee po poti mimo Mariborske kočee in od tod po ovinkih do Pohorskega doma: Da je prireditve tako lepo in brezhibno uspeła, imajo brez dvoma velike zasluge uprava Pohorskega doma in SPD Ruše, ki sta poklonila krasna darila. Pa tudi sodniški zbor, ki so ga tvorili gg. inž. Cerne, inž. Teržan, Aljančič, dr. Jettmar, Fischer, Kramberger, Vetrhi, Gorup, Franček Žebot in drugi, ki so svojo težavno nalogo prav dobro izvršili, imajo velike zasluge za dober izid prireditve.

Poedinci so se plasirali v sledečem vrstnem redu: 1. Podlipnik (SSK Maraton) v času 17:09; 2. Podpečan (Zelezničar) 17:31; 3. Kečič (Maribor) 18:15; 4. Strucelj (Maraton) 18:19; 5. Sekolec (Maraton) 18:47; 6. Vertič (Zelezničar) 18:49; 7. Lah (Maraton) 18:54. Presenetil je zmaga Podlipnika, ki je s tem sigurno dokazal, da mu še niso šteti dnevi še lepših zmag. Vrstni red moštev je sledeči: 1. SSK Maraton 1 10 točk, 2. SK Zelezničar 1 16 točk, 3. SK Zelezničar II 34 točk, 4. SSK Maraton II 36 točk. Popolnoma nepričakovano je bila zmaga belo-zelene moštva. Vsi njegovi tekači so pokazali izredno formo. Presenetila je zlasti homogenost moštva. Tekači Maratona so razen Podlipnika, ki je prišel na cilj v krasnem naskoku, prihili skoraj v strnjeni vrsti na cilj, in to vsi v izborni kondiciji.

Popolne so bile pri Pohorskem domu šaljive tekmice, katerih se je udeležilo tudi celotno vodstvo prireditve. V splošnem je prireditve torej zelo uspeła in bo gotovo odslej vsako leto prvovrsten sportni dogodek našega mesta.

Švoboda : Rapid 1 : 1

Tekme prekinjene. — Občinstvo vdrlo na igrišče.

Na igrišču Rapida so je danes odigrala prvenstvena tekma med ljubljansko Švobodo in mariborskim Rapidom, ki je končala z velikim škandalom. Tekma nije mogli igrati do konca in je bila v 28. minuti drugega polčasa prekinjena, ker je občinstvo vdrlo na igrišče in pretapalo igralce. Ker sploh ni bilo varnostnih organov, se tekma ni mogla nadaljevati.

Tako postopanje občinstva najstrože obsojamo in je skoraj gotovo, da bo današnji incident na igrišču Rapida imel še posledice v sportnih instancah. Res je sicer, da so gostje s sirovo igro dali povod zato, vsekakor pa ne gre, da se spravi občinstvo na igralce in vzpironi nanje lov. Tekma je bila že v prvem polčasu skrajno ostra, v drugem se je bojevitost nekoliko polegla in je bil Rapid stalno v napadu. Imel je najlepše izgleda za zmago, toda incident je onemogočil regularen zaključek. Dosedaj mirno občinstvo postaja radi nerazumljivega postopanja LNP, ki delegira k tekmam nesposobne sodnike, vedno bolj nerazpoloženo, kar je treba sicer obojati, ali za kar je treba iskati krivdo pri odločujočih. Sodil je g. Dolinar iz Ljubljane.

V predtekmi je zmagala rezerva SSK Maribora nad rezervo SK Rapida z 2 : 1 (1 : 0).

V prvenstvenem tekmovalju mladine sta se dopoldne srečala na igrišču Rapida SK Švoboda : SK Rapid. Tekma je končala neodločeno 1 : 1 (1 : 0).

HAJDUK : GRADJANSKI 2 : 2

Zagreb, 25. sept. Ž. Za današnji nogometno tekmo med Hajdukom in Gradjanskim je vladalo zelo veliko zanimanje, kakor ga v Zagrebu že dolgo niso videli. Ob 9 zjutraj so prispeli s posebnim vlakom iz Splita igralci Hajduka s svojimi prijatelji. Tekma je bila zelo burna in je prišlo že v začetku do pretepa zaradi plakata, ki so ga nosili Hajdukovci. Šele ko je intervenirala policija, je bil mir. Vendar se je nervoza za časa igre stopnjevala in je v polčasu prišlo ponovno do težkega spopada. Toda najhujši je bil pretek v 28. minuti drugega polčasa, po faulu Koprivnjaka nad Viličem. Ko je Vilič ležal na zemlji in se zvijal v bolečinah, je vdril na igrišče Hajdukov pristaš, se pogal na Koprivnjaka in mu razbil usta, nakar je prišlo do velikega pretepa. Deževalo je kamenje na vse strani. Tekmo je sodil dunajski sodnik Freinckenstein, ki pač ni pričakoval, kaj bo vse doživel v Zagrebu. Tekma je končala Hajduk : Gradjanski 2:2 (2:0).

Belgrad, 25. sept. Ž. Pred 4000 gledalci je bila danes tekma BSK IN BASK, ki je končala s 3:1 (0:1) za BSK.

Zagreb, 25. sept. Ž. V odločilni tekmi za državno prvenstvo v hazeni sta se srečali danes najmočnejši družini v državi, in sicer Concordija in ljubljanska Ilirija. Tekma je končala 16:5 (8:2) za Concordijo.

INOZEMSKI SPORT

Dunaj, 25. sept. tg. BAC : FAC 1 : 0 (1 : 0). — Vienna : Hakoah 2 : 1 (1 : 1). — Austria : WSK 6 : 2 (2 : 2). — Rapid : Wacker 4 : 1 (0 : 1).
Budimpešta, 25. sept. tg. Ferencvaros : Budapest III 3 : 0 (2 : 0). — Ujpest : Bocsak 5 : 0 (1 : 0). — Hungaria : Sorokar 6 : 3 (2 : 1).

Los Angeles, 25. septembra. AA. Anglež Perry je zmagal v finalu za teniško prvenstvo Pacifika nad Japoncem Satohom 6:2, 6:4, 7:5. Kakor znano, je Satoh v semifinalu premagal letošnjega svetovnega prvaka Vinesa.

TENIS

Berlin, 25. septembra. AA. Na turnirju za svetovno prvenstvo teniških profesionalov in učitelj tenisa je dosegel prvo mesto Francoz Plaa, ki je zadnji dan tekmovalja premagal tudi angleškega prvaka Burka 6:1, 6:2, 1:6, 3:6, 6:4. Drugi je Tilden, tretji pa Nemes Nüsslein.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Prva repriza izvorne drame »Lopez« bo v ponedeljek dne 26. t. m. Drama je veleinteresantna in je imela na sobotni premijeri zelo lep uspeh. Režija je prof. Šestova. Zasedba ista kakor pri premijeri. Predstava bo za red B. V torek zaprta.

V sredo poteče 30 let, odkar je umrl v Parizu romanovisec Emil Zola, početnik literarnega naturalizma.

Raztresen profesor.

»Mojster, povedati vam moram, da moj portret ni prav nič živ.«
»Ako želite, gospa, da bi živeli, potem bi stal 5000 Din več; življenje je danes drago.«

Nič novega...

Vse je že staro, vse se ponavlja, leto je letu podobno za las; ko mine poletje, prihaja zima in z zimo tisočero skrbi in nadlog. Vsak dan jih srečamo: bedne in majhne, ki se po mestu potepajo in prosijo kruha in sočutnih besed; podpore in službe potrebne, ki trkajo na vrata socialnega urada in Borze dela in sta njih spremljevalca glad in obup; matere z nebogljenimi otroci v naročju, ki mlo apelirajo na naše dobro srce; družine, ki jim teška skrb gloje srce, spali ne da, kam bodo v najhujšem mrazu položili izmučene ude. Vsak dan jih srečamo. A komaj da jih še osimemo z bežnim pogledom. »Nič novega ni,« pravimo — in gremo mimo — — —

Gostilna sredi mesta. Noč. Kazalec na stenski uri se trudno pomika proti številki 11. Pet ali šest gostov sedi za mizami; dva sta vesela in glasna, štirje zamisljeni grebejo predse.

Počasi, skorajda neslišno se odpro duri. Skozi odprto pokuka razkušana glava bosopetega fantiča.

»No, kaj pa ti?« ga dobrohotno pobara natakarka.

Ohrabren po prijaznih besedah pomoli fantek še ostale dele svojega slabotnega telesa v notranjacično. Zaupno se zazre natakarkari v oči in jo s pomeljnivo kretnjo po gostih zaprosi: »Ali smem?«

»A tako!« se natakarkari mahoma zresni obraz. »Beračit si prišel? Ne, tega pa ne smeš! Goste moriš pustiti v miru.«

Fantek žalostno povezi oči v tla in hoče oditi. »Hej, fant,« ga tedaj pokliče prešerno razgiban gost od bližnje mize, »hej, fant, pojdi sem! Hočeš piti?«

»Ne,« odkima dečko in odkritosrežno prizna: »Dinar bi rad.«

»Pij, potem dobiš dinar!« se zareži gost in mu ponudi kozarec.

»Ali res?« začne fantek barantati in ga nezaprno moti.

»I kajpak! Kar izpij!« ga spodbuja možakar in pomežikne sosedu.

Pomirjen vzame fantek kozarec. Moško premaga gnus nad nevrščeno mu pijačo in nagne kozarec. Polovico vina zlije po srajci, polovico ga žepije. Kakor da je ugriznil v limono, se kislo drži...

»Hoho, vidiš, saj gre!« se zagrohota možakar in se mu sirašno imenljivo zdi.

»Ali dobim zdaj dinar?« ponižno pobara beraček in proseče iztegne roko.

»Kaj še! Tole dobiš, pa ne dinar!« mu pomoli možakar figo pod nos in odpre škrbasta usta na stežaj. »Saj sem ti dal piti, ne?«

Fantek si gre z drobnimi prsti pod oči in v grlu ga nekaj grenkega duši.

»Pojdi sem!« ga pokliče k sebi.

Nov svet upanja se odpre pred njim. Z drsajočimi koraki pristopica do mize.

»Koliko si pa star?« ga pobaram.

»Sest let,« mi zaupno pove.

»Tako majhen,« pomilovalno zamajem z glavo, ko premerim njegovo pritlikavo postavico v hlačkah do kolien in v srajci s preluknjanimi komolci, »tako majhen in mlad, pa v tej pozni uri beračiš?«

»Se,« mi prizna in me krotko motri. »Veste, pa moram.«

»Mama?« se šudim. »Kdo ti je pa ukazal?«

»Mama.«

»Kaj pa je tvoja mama?«

»Nič!« se odreže.

»Kako to, da ni?« mi ne gre v glavo. »Nejaj mora vedeti biti. Kaj pa dela?«

»Vendar pere in riba po hišah.«

»In oče?«

»Očka pa je nekje v Srbiji.«

»Pa nič ne pošilja denarja domov?«

»Nič. Vse zapije...«

»Kako pa ti to veš?« se zavzajem in napravim široke oči.

»Saj se mama zmerom joka in pravi: Oh, kako sem jaz nesrečna, ko imam takega pijanca!«

»Kje pa stanujeta z mama?«

»V baraki. Veste, zdaj moram pa iti,« me spomni na mojo dolžnost in važno doda: »Na oglu me čaka mama.«

»Na, tu imaš dinar in še enega povrhu,« mu rečem — in me je pred njim in pred vsem svetom sram.

On pa ves srčen stisne novca v umazani ročici in ko mu še pri sosednji mizi nekaj malega naložijo, odceplja tih in plaho, kot je prišel. In z njim gre vsa Iluzija njegovih mladih dni...

»Tako le vzgajamo potepuhe in kriminalne tipe!« V najnežnejših otroških letih jih vzgajamo!« mrko reče obojdo zamisljen gost pri sosednji mizi in udari s pestjo ob mizo: »Prokleta življenje! Bi rad vedel, kdo je temu kriv?«

Res: kdo je temu kriv? — — —

Mariborska kronika

V kriminalnem življenju Maribora ni bilo senzacij: 9 aretacij in 22 prijav je bil rezultat prizadevanj čuvarjev javnega mira in reda. Udeleževali so se tekoni noči zlasti dolgoprstniki, ki

Mobilizacija istrskih fašistov

Napad in obramba Poreča

Po mobilizaciji fašistov iz tržaške okolice, ki se je zaključila s pohodom v Sežano, so v četrtki istrski fašisti mobilizirali tako zvane mlade fašiste iz poraške okolice. V organizaciji mladih fašistov se zbira fašistična mladina, ki se ni bila sprejeta v stranko in milico, in sicer od 16. leta naprej. V Poreču se je zbralo 1200 mladih fašistov od obali in globoko iz Istre. Nekateri so prispeli po morju, drugi na avtomobilih, motociklih in kolesih z dežele. Višje poveljstvo v Pulji je dalo nalog, da se morajo izvršiti prave vojaške vaje, in sicer v obliki napada z morja in obrambe. Fašisti so se razdelili v »rdeče«, ki so mesto napadli, in »modre«, ki so ga branili. Čete so vodili milični častniki. V času, ko je trajala bitka, je prispel v Poreč puljski prefekt Italo Foschi, pokrajinski fašistični tajnik Relli in policijski upravnik Carusi. Bitka je trajala tri ure. Znamenje za pričetek je dala eksplozija več petard. Po bitki se je vršil obhod po mestu in čete so defilirale pred prefektom in fašističnim tajnikom. Nato je bilo med

fašiste razdeljeno vojaško kosilo. Tudi oblastniki so obedovali z njimi. Včeraj je prispelo v Gorico 5200 bivših bojevnikov iz pokrajine Emilija. Pripeljalo jih je pet posebnih vlakov. Ogledali so si vojna pozorišča na Kalvariji, Oslavju in Stari gori. Okoli 11 so se bojevniki zbrali na Battistijevem trgu, odkoder se je razvil pohod proti vojnemu pokopališču, ki so se ga udeležili predstavniki deželnih in mestnih oblastev, dalje razne patriotične organizacije, med temi »dalmatinski krožek«. V obmejnih krajih se neprestano vršijo takšne »vojaške vaje« fašistične mladine, neprestano prihajajo v obmejno deželo na zlet bivši bojevniki, tako da dobiva ljudstvo vtis, da se vse to vrši po določenem načrtu. Na eni strani hočejo s takimi prireditvami strašiti domače prebivalstvo, na drugi strani pa seznaniti Italijane s temi deželami. Posebno vojaške vaje fašistične mladine imajo svoj namen, in sicer vojaško izveščati in utrditi fašiste, da bodo pripravljene za vsak slučaj.

Slamnik - prevrten element

Prve dni septembra so se na Goriškem vršili nabori. Mladiči so povsod za to priliko dobre volje. Enako je bilo tudi na Goriškem nekdanj, a letos je bilo vse drugače. Še v gostilno niso mogli, ker je suša v žepu; peti niso smeli, ker je slovensko petje prepovedano. Fantje res niso vedeli, kaj bi počeli. Hodili so po Gorici in si ogledovali trgovine. Tako je tudi neka taka skupina iz Gradišča nad Renčami prišla do neke trgovine s slamniki v Raštelu. Stopili so v trgovino in vsak fantič si je izbral svoj slamnik, malo za res, malo za šalo. Barantanje se je zato zavleklo. Medtem se je pojavila v trgovini policija. Detektivji so namreč zapazili, da imajo slamniki modre trakove. Policija je brž obkrožila slovenske fante in jih odvedla na kvesturo. Tu so jih pošteno ozmerjali, češ, kako si upajo kupiti slamnike, ki imajo trakove z jugoslovansko zastavo. Obenem so jih vse temeljito preiskali. Pri njih niso našli ničesar. Nato so jih izpustili, le slamnike z nevarno barvo so obdržali na kvesturi. Tako bi bili slamniki kmalu spravili v nevarnost državo.

Naročen atentat

Dne 5. septembra ponoči je v Gorici nekdo položil pred stanovanje fašističnega pokrajinskega tajnika Avenantija bombo. Njegovo stanovanje se nahaja v ulici Leopardi nasproti nove cerkve Srca Jezusovega, ki pa ni bila dograjena. Bomba je bila postavljena pred zid cerkve. Vsa Gorica ve, da si je naročil atentat: Avenanti sam, da bi na takšen način v Rimu opravičil politični teror, ki ga je vpeljal s pomočjo policije in milice na Goriškem pred dvema letoma. Boji se namreč, da bi se njegova pozicija v Rimu omajala.

Idrijske novice

Most čez Idrijo pri pokopališču sv. Križa je končan. Dne 28. t. m. ga bodo blagoslovili in izročili prometu. Most je izdelan iz železobetona in bo izražen velik in neroden ovinek pred hotelom »Didič«. Skoraj gotovo starega mostu ne bodo opustili, pač pa popravili, ker pride v poštev za rudniško cestno železnico in tvori krajšo pot za peše.

Železobetonski most bodo napravili čez Nikavo pri Kosu. Ta most je bil do sedaj lesen in po povodnji leta 1926 zelo zlahjal.

Novo samostansko poslopje na »Zlagovčevem griču« bo prve dni prihodnjega meseca pod streho. Temelji za novo stavbo so dali dosti opravka. Šli so ponekod 15—20 m globoko. Ves grič je en sam velik usad, odtrgan v davni dobi iz »Kobalove planine«.

Pot ob »Rake« širijo in gladijo. Ta pot je dolga trideset ure in služi Idrijčanom za najlepši izprehod. Rudnik se je brugal do sedaj samo za »Rake«, ker so njegovi obratniki odvisni od njih, polni pa mu ni bilo mar, zato je bila zelo razdrta. Sedaj jo bodo uredili.

Nekaj tednov se že čujejo govorice o izpremembi pri rudniku. Nekateri pravijo o zopetni redukciji delavstva, drugi govorijo o popolnem zaprtju rudnika, tretji pa o redukciji delavnikov. Mogoče je, da se zgodi najhujše, toda posledice bi bile tudi za državo kot lastnico hude in ne le za delavce, zato bodo uvideli in strpni gospodje dosegli, da bo nesreča čim manjša, če pride resnična potreba po izpremembah.

Mav čez izaro

Spustili smo se na sipino ob Baškem jezeru. Na vzvodu se je pobačilo, nemirno podhrtevalo, oblakom se je mudilo — le Dobrač je bil miren in jasen. Vsedli smo se na breg in gledali nemško gospodo, ki se kopje v topli vodi, lovi žogo in grebe v pesek. Čista, lepa voda. Kaj bi dal, da bi smel noter kakor nekdo v morje!

Ne vem, kako je to, vedno primerjam to zemljo in kar je na njej, z našimi kraji. Da bi smel domov, da bi videl naše sonce in naše morje, pa bi bil spet zdrav in vse drugače bi bilo življenje.

Najeli smo si čolna, zaveslali, pa nas je sprejel veter. Kakor da sem doma, da sem se vrgel v zelene valove, ki jih poganja veter od Trsta — spreletela me je radost in sem bil ves mlad in razposajen.

Veseli smo inujemo. Veslamo po globoki vodi in med ločjem, med katerim umira večerni svet. Ljudje, ki se poslavljajo od brega in lesenih hiš, so postali in poslušajo.

V Vrbi je svet. Vile in hoteli, harmonika, svilene pižame, avtomobili, tržaška govorica in na modernem križišču koroško znamenje pa še kamen: Bis hieher kamen die serbischen Reiter. Nekoliko se je nagnil proti nemški strani, kakor da se je upognil pod zaletom srbskih konjnikov. Sicer pa je ob jezeru velik svet, lepe hiše, gladka cesta, ob obali parnik. Šele ko vodiš v bregu polno, živo in sočno zelenje in svetle breze, se spomniš, da je bilo življenje ted nekaj drugačno in da so živeli nekdo ob obali naši ljudje — tako sveži in sočni kakor mlado drevo nad jezerom.

Tu in v Celovcu imam močan vtis, da sem v tujem svetu. Srečujem otroke, fante in celo starce v dokolenkah. Trdo stopajo kakor vojaki. V družbi je tudi sloka gospodična. Sivo obleko ima, zelene obšitke in črn klobuček. Tudi ona v uniformi...

Smrtna nesreča. V sredo je našel smrt v idrijskem rudniku 55 letni Franc Kraj. Med delom ga je zasulo.

Vinska letina na Vipavskem

Iz srednjepavske doline poročajo, da bo vinska letina radi suše razmeroma slaba. V delu od Rihemberka do Prvačine in Renč računajo, da bodo pridelali približno polovico dobre letine. V pasu okoli Vogrškega bo letina še slabša. Mnogo škode so grozdju prizadeli tudi črvi, ki so načeli jagode že v začetku poletja, tako da zdaj grozdje gnije, čeprav je v deželi razsajala suša.

Koruzi se je v močni zemlji dobro obnesla, drugod jo je zopet spomladi pokvaril črč. Tako se pridelek razlikuje od njive do njive. — Krme so pridelali za srednjo letino.

Tragična smrt na cesti

V nedeljo je peljal tržaški kramar Vincenc Wass, star 55 let, iz Barkovelj proti Trstu blago na vozičku. Dohitel ga je avtomobil, ki ga je vodil šofer Quinto Chiavetto. V istem času je prihajal nasproti tovorni avtomobil. Ko je trgovec začel avtomobil od zadaj, se je umaknil na sredo ceste mesto na desno stran. Šofer ni računal na to in je hotel voznika prehiteti od leve strani, kakor je to predpisano. Nesreča je hotela, da je zadel voziček, katerega oje se je zadržal nesrečnemu vozniku v trebuh. Telefonirali so po rešilni avtomobil, toda vsaka pomoč je bila zaman, ker je ranjenec prej izdihnil.

Francozi se zanimajo za nas

»Le Temps«, gotovo najuglednejši francoski politični dnevnik, je v svoji številki od 23. sept. ponatisnil vest o italijanskem utrujanju na jugoslovanski meji, v prvi vrsti na Javorniku.

V Trstu 5000 ljudi manj

Tržaški »Piccolo« zopet toži o nazadovanju rojstev v Trstu. V juliju se je rodilo povprečno 8,5 otrok na dan, medtem, ko se je v avgustu to število dvignilo na 11, zato je »Piccolo« upal, da bo število rojstev pričelo zopet narasčati. Toda v prvi polovici septembra se je rodilo komaj 7,8 otrok na dan. Ob prvem polletju se je rodilo 1178 otrok, medtem ko je umrlo 2070 ljudi, to se pravi 892 več. Priselilo se je v Trst 810 ljudi, tako, da znaša prirastek tržaškega prebivalstva komaj 82. V istem času se je število Benetk povišalo za 2163, prav tako so narasla druga mesta, kakor Rim za 14.014, Milan za 9676, Napoli za 3869, Genova za 5286 in Palermo za 2221. Povprečno se v Italiji na 1000 ljudi rodi 24,16 otrok, v Trstu samem 14,48, v Benetkah 19,77, v Milanu 15,96, v Rimu 21,96, v Turinu 13,80. »Piccolo« na koncu ugotavlja, da je prebivalstvo Trsta doseglo že 250 tisoč duš, do 1. aprila 1932 pa je padlo na 245.670!

Drobne vesti

Za brezposelne je tržaški župan določil 100 tisoč lir podpore. Nova knjiga o Dalmaciji. Tržačan Ubaldo Scarpelli je izdal novo knjigo o dalmatinskih pisateljih, seveda samo italijanskih. Knjiga ima propagandistični značaj. Izprememba imen. Tržaški prefekt je podpisal celo vrsto dekretov, s katerimi je izpremenil

Domačini, ki gredo mimo župnika, dvignejo desno in smeje se pozdravijo: Heil Hitler! Čuden je ta svet in za nas so ti ljudje prehladni, pretihli, prevdani. Toliko stoletij se je plazila vanje tuja misel in jih ubijala čisto počasi, dokler jih ni bilo stran svoje govorice in so pričeli dvomiti o bratih onstran Karavank, odkoder je iz srca prihajalo premalo žive in vroče krvi. Nemško morje jih je preplavilo in se zaganjanje vanje, ogromne lovke se stegujejo po dušah, ki se jim blodno predajajo v zavesti nemoči.

Okoli vojvodskega prestola je pusta ravnina. Trava je popašena in ožgala, po dolgočasni cesti bežijo avtomobili proti Št. Vidu in sonce trdno sveti v izglajeni asfalt. Na levi je Gospa Sveta ali Marija v Selu, na desni Urška ali Vrška gora, kakor razlaga živahni gosposvetki kanonik, češ, da sveti Urh tod nikdar kolovratil ni. Ob kannu počiva berač ves zamišljen, kakor da sanja o naši slavni prošlosti in vidi množice slovenskega ljudstva, ki so se včasih zbirale tu. Spomeniki prošlosti in klicarji boljše bodočnosti!

A imamo tudi žive spomenike, ki v mnogih dramijo pogum. »Pod to smreko na poti v Gospo Sveto so zaklali slovenskega častnika in v Slovenskem Šmihelu je grob Mija Mešiča s posvetilom o slovniki lipi in tam v Vovbrah so v koroških bojih znova zadivljali Obri, poklani in odgalmi zavednim živino, pobijali po hišah, zapirali ljudi in tam je padel Srečko Puncer s tovariši.« Tako mi pripovedujejo. Polno še novih in živih spominov je, vse zatirane in upanje, rodoljubne besede in stara slovenska malomarnost, pijano veseljačenje in nepripravljenost, neumno zaupanje v pravico visokih gospodov in velikih narodov in nujen poraz. Zakaj bi se ustajivali ob starem kamenju, če še nove bridkosti ne moremo in nočemo objeti!

Ko greš po teh krajih proti Slovenskemu kraljestvu v Krški dolini in proti Švinski planini, nalletiš se na ljudi, ki se še čutijo Slovence in tožijo. Da bi bili takrat vse, kar nam pritiče, kratkomočno zasedi in obdržali, vse bi bilo naše. Drugod zopet duješ: Tiste dni so bili nemščurji tako ponižni, vsi so znali slovensko in so pozdravljali »Dobro dan!« Zdaj pa hodimo pred ljudstvom, ki ni več naše in ponekod tudi ne več tako prijazno. Hitimo, da bi vsaj do noči našli prenočišče. Polje je kakor v valovih in po pobočjih lepo rumena strnišča, bela

slovenska rodbinska imena v italijanska. Naj vedemo samo nekaj primerov: Valentinič je postal Valentini, Piščanc Polli, Medved Orsini (orzo pomeni medved), Lužnik Lussini, Jurišević Giorgini itd.

Ogenj je uničil v Škedinju pri Trstu senik in

hlev, last g. Karla Fonde št. 1108. Škoda znaša 25.000 lir in je krita z zavarovanjem.

Na postaji Ležace so tatovi ukradli iz tovarnega vagona za 100.000 lir tkanin. O storilcih ni sledu. V Vremah so aretirali dve osebi, a so jih nato takoj izpustili.

Ljubljanska nedelja

Ze smo sredi jeseni. Ne pozna se to samo na vremenu, ki se je tako naglo premenilo točno z nastopom koledarske jeseni, pozna se tudi v družabnem, javnem, zasebnem življenju. Kdor ga ima, si že dopoldne in zvečer obleče plašč, ki je bil prej pozabjen v kakšnem kotu ali omari, zabavišča so zvečer bolj obiskana, ljudje se mnogo bolj drže mesta tudi ob nedeljah. Se vedno hodijo sicer izletniki na deželo, toda veliki naval je že minul. Jesen je še bolj stopnjevala zanimanje za Dolenjsko, ki je bilo letos res izredno živahno, bolj kakor katerokoli leto poprej. Danes je na primer dolenjski vlak odpeljal vse polno izletnikov na Dolenjsko, in sicer največ v Belo Krajino, kjer je sedaj živahna trgatava. Trgatave — ne za kmetu vinogradnika in ne za ljubljanske izletnika ni lepšega dogodka. Tako smo letos doživeli, da so Ljubljančani odkrili lepote Dolenjske in se sedaj čudijo, zakaj niso tega že prej storili. Saj nazadnje se Slovenci naveliča vsega in tudi lepote Gorenjske ter si le zaželi nekaj prijetne izpremembe. Prav gotovo bodo Ljubljančani nekoč še odkrili pozabljene lepote in čuda Notranjske, ki naj zato mirno čaka do tedaj in spi spanje zaklete Trnuljčice.

NOVA DRAMA.

Nov dogodek je bila v našem kulturnem življenju snojnja vpričo nove slovenske drame, Bartolovega »Lopez«, ki hoče biti satira na slovensko literarno življenje. Kakor Kreftovi »Celjski grofci«, tako je tudi »Lopez« doživel pri vpričo njih popoln uspeh in je občinstvo navdušeno aplaudiralo ter klicalo avtorja na oder. Uspeh omenjenih dveh novih prča, da se v našem lepovestju ne nekaj giblje ter da se mladi lepovestjivci krepko uveljavljajo, če že tekmujejo s starejšimi literati v isti snovi, kakor je to storil Kreft in če celo pišejo satire nase, kakor je to storil Bartol.

Včeraj so prepeljali s kolodvora novo lestev tipa Magirus v garažo poklicnih gasilcev v Mestnem domu. Lestev je vsa iz jekla in je težka 9000 kg. Njena konstrukcija je izredno premišljena in zelo praktična. Z novo lestvijo bodo mogli gasilci splezati do višine 30 metrov, toliko je namreč dolga lestev v vsej razpetini. Smao motor lestve je močan 110 konjskih sil. Tračnice, iz katerih je lestev sestavljena, so v sredi votle, da je lestev lažja — pa tudi bolj odporna in bolj elastična. Gasilci se bodo mogli s to lestvijo povzpeti v nekaj trenutkih na streho ljubljanske Kreditne banke, če bi ta gorela, od tam pa omejiti tudi eventualni požar na vrhu nebotečnika, ki je seveda višji, kakor je zava lestev dolga. Tako je z novo lestvijo Ljubljana zavarovana za primer kakršnekoli katastrofe v še tako visokih poslopih. Z novo lestvijo pa je tudi izpolnjen velik del tehničnega programa poklicnega gasilstva, ki se pri nas vedno bolj razvija.

STRAŽNIKA JE Z NOZEM.

Surov napad se je pripetil ponoči na Glincah. V gostilni »Amerika« je okoli pol 1 začel razsajati 20-letni tapetnik Janec Prisljan, ki je bil ljubosumen na natakario. Gostilničarka je poklicala stražnika Rutarja, ki je imel tedaj na Glincah službo. Stražnik je vinjenega mladeniča spravil mirno iz gostilne. Nekaj korakov je mladenič šel s stražnikom, naenkrat pa se je obrnil in navalil na stražnika z dežnikom in z nožem. Zamahnil je večkrat proti stražniku z nožem in ga parikal osual. Stražnik je prijel mladeniča in ga odvedel proti stražnici. Nasproti mu je prišel drug stražnik in oba sta prijela mladeniča čez veda po cesti. Ko jima je nasproti prišel slučajno tretji stražnik, se je Rutar naenkrat zgrudil. Postalo mu je slabo in čutil je bolečine v trebuhu. Oba druga stražnika sta odvedla mladeniča na stražnico, obenem pa se je za njima vlekel tudi Rutar. Na stražnici se je Rutar vlegel v posteljo in tedaj je šele opazil, da je ranjen, kri mu je tekla iz trebuha, iz hrba in iz reber ter se iz drugih manjših ran po telesu. Prisljan je ga namreč na cesti osual z drobnim žepnim nožem v telo. Hitro je bil poklican reševalni avto, ki je Rutarja prepeljal v bolnišnico. Zdravniki so takoj operirali Rutarja. Balj so se namreč, da ni bilo ranjeno črevesje. K sreči se je nož črevesja samo dotaknil, ni ga pa ranil. Poškodbe so sicer hude in je le malo manjkalo, da niso bile tudi smrtno, vendar pa zdravnik upajo, da bo Rutar okreval, ako ne pride do komplikacij. Ivan Rutar je stražnik I. reda, star je 39 let in stanuje na Glincah, Tržaška cesta 13. Dodeljen je stražnici na Viču. Prisljan je bil danes zaslišan, kakor tudi druge priče. Prisljan se izgovarja s pijanostjo in z razburjenjem. Če izvzememo ta dogodek, je bila drugače Ljubljana mirna. Pač pa je prišlo do spopada danes do

polдне na Rudniku. Tam je v neki gostilni nekdo napadel in ranil z nožem 22-letnega čevljarkega pomočnika Frana Jagra z Rudnika. Jager je bil ranjen v desno roko in je moral v bolnišnico.

Na Golovcu se je popoldne ponesrečil 15 letni dijak I. dr. gimnazije Ante Cipiko iz Salezjanskega zavoda. Tekel je po hribu, se spodtaknil ob korenino ter si pri padcu zlomil levo roko. Reševalni avto ga je prepeljal v bolnišnico.

Ustanovitev organizacije pletilcev v Sloveniji

Ljubljana, 25. septembra. Pripravljalni odbor za ustanovitev zdruge pletilcev v Sloveniji je sklical ustanovni občni zbor za v nedeljo 25. t. m. v Trgovski dom.

Uvodoma je predsednik pripravljalnega odbora g. Franzl H. pozdravil zastopnika zbornice za TOI dr. Koceta in mestnega načelstva g. Svetela. Pletilcev je v Sloveniji že nad 300. Poudaril je potrebo organizacije v svrhu zastopanja pri raznih oblastih. Poleg omenjenih 300 pletilcev jih je najmanj toliko brez oblasnega dovoljenja. Konkurenčni boj je nezmožen. Zato je potrebna ustanovitev »Obrtne zdruge pletilcev za dravsko banovino«. Nadalje je podal poročilo pripravljalnega odbora tajnik Društva industrijev in veletrgovcev g. J. Popovič. Navedel je razmere, ki so dovedle do ustanovitve prve organizacije pletilcev jeseni leta 1930. Lani je delo napredovalo in je pripravljali odbor zbral zadostno število izjav o ustanovitvi lastne strokovne organizacije, katero je banka uprava odobrila in ravnotako tudi Zbornica za TOI. Gg. iz pripravljalnega odbora je bila izrečena zahvala.

Tudi o prilagoditvi pravil obrtne zdruge predpisom obrtne zakona je poročal tajnik g. J. Popovič. Na podlagi njegovega poročila so bile soglasno odobrene potrebne izpremembe. Organizacija se imenuje »Združenje pletilcev za dravsko banovino«.

Skupščina je soglasno določila združenje pristojbine 1000 Din, enkratna vpisnina za stare člane 100 Din, letna članarina 60 Din. Ravnotako je soglasno odobrila proračun za leto 1932.

Nato je bila izvoljena naslednja uprava: predsednik Henrik Franzl (Ljubljana), podpredsednik Franc Kosa (Ljubljana); člani: Metka Lazar, Martin Mahkota, dr. Hudovernik, Stane Vidmar, Ivan Ahlin (vsi Ljubljana); Anton Adamič, Jernej Kušlan (oba Kranj); Franc Lajovic (Lilija), Alojz Vogelnik, Janko Novak in Alojz Langus (vsi Radovljica). V nadzorstvo so prišli: Slavko Šušteršič in Andrej Jeglič (oba Lesce) ter Franc Krašovec (Stična).

— Pri bledi sivornemkasti barvi kože, utrujenosti oči, slabem počutku, zmanjšani moči za delo, žalostnem razpoloženju, težkih sanjah, bolečinah v želodcu, pritiski krvi v glavi in strahu pred boleznijo se svetuje, da se skozi nekaj dni zjutraj na tešče pije čaša naravne »Franz-Josef« grenčice. V zdravniški praksi se uporablja »Franz-Josef« voda največ radi tega, ker na mil način odstranja vzroke mnogih bolezenskih pojavov. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specialističnih trgovinah.

Leto tihega dela za svetovni mir

Ljubljana, 25. septembra. Za zadnjo nedeljo je vrhovna slovenska inštanca, župna uprava Dravske župe skavtov in planink, sklicala redno letno skupščino. Vse edince so poslale svoje zastopnike, močnejši oddelki so bili iz Kranja, Koferja, Kamnika in zlasti iz Maribora. Unična dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička, ko je že dolgoletni starešina, ravnatelj meščanske šole g. Pavel Kunaver, priljubljeni Sivi volk, po skavtski himni otvoril deseto redno skupščino. V uvodnih besedah je starešina orisal težak položaj slovenske župe, ki z današnjim dnem stopi v svoje enajsto poslovno leto. Pred desetimi leti so v Ljubljani idealni mladinojubi ustanovili prvo skavtsko edinicu v Sloveniji, ki je kmalu postala nautica vsega slovenskega skavtizma in si znala pridobiti vodilno mesto v Zvezi. Žalibog je od takratnih članov edino eden ostal zvest skavtski ideji, ki tudi danes zavzema vodilno vlogo v župi — to je sedanjí načelnik g. ing. Ivan Pengov, Bistvo oko. Največ razumevanja je našla skavtska ideja še v Mariboru, kjer vsi šolski zavodi po svoji moči podpirajo organizacijo. Ljubljana je še daleč zadaj, najlepši dokaz prazni stoli v prvi vrsti, namenjeni gospodom, ki bi naj zastopali ljubljansko javnost...

Starešiniemu govoru je sledilo poročilo župnega načelnika in ostalih funkcionarjev. Iz teh je razvidno, da so župo letos zapustili še oni redki podporniki, ki so ji dosedaj leto za letom še po svoji moči pomagali. Ni čudno, če je župni blaginjak, g. prof. Vazzaz, bil prisiljen, dotakniti se železne rezerve, ker članarina sama kot edini vir dohodkov ni mogla kriti itak le na najpotrebnejše redne izdatke. Iz tega razloga tudi vez med stiri najstimi samostojnimi edinicami in župo ni bila taka, kot bi bilo želeli, ker pisana beseda pač nikdar ne more nadomeščati žive. Omeniti je treba še drugi zvezi tabor, ki ga je v splošno zadovoljstvo organizirala Savska župa v Maksimuru. Taborilo je okrog tisoč skavtov. Dravska župa je poslala 150 delegatov pod vodstvom Mariborčana cand. phil. Frančka Kosa. Tudi na tem taboru je Dravska župa odnesla prvo mesto.

Sledila so poročila posameznih edinic. Slišali smo mnogo novega. Ljubljanska dekleta so ustanovile Akademski klub stanaric, klub Bobrov, ki je svoje glavno delo posvetil poglobljanju ideologije, se je pridružil še Perunov klub, pod vodstvom g. učitelja Miroslava Zora, Črna gora. Klub tekmuje času so vse edince priredile dalje tabore širom naše domovine. V Savinski dolini, ob Bohinju in ob Jadranu so šotori in lepo urejeni tabori dokazali živahnost Dravske župe.

Prihodnji svetovni sestanek skavtov se bo vršil prihodnje leto na Madjarskem in župe bi se tudi tam rade dobro odrezale. Skupščina je tudi sklenila, da predlaga Zvezi, da izvolijo g. ravnatelja Pavla Kunaverja za mednarodnega komisarja Zveze skavtov.

Popoldne se je vršila še konferenca vodij, na kateri je župni načelnik razlagal administracijo. Nato so se skavti zopet razkropili po naši ljudi domovini, prežeti s trdnim zaupanjem v mnogo skavtske ideje.

Zgled politične propagande

Proslava literarnega jubileja Maksima Gorkega

Včeraj so na silno svečan način po vsej Rusiji slavili 40 letnico literarnega dela Maksima Gorkega. Maksim Gorkij je edini od ruskih književnikov svetovnega slovesa, ki se je postavil na stran komunističnega režima in ki ga aktivno propagira. Zato tudi ta nenavadna proslava, ki je morala biti po ukazu »sovjetske vlade vsedravnega značaja«. Osrednje oblasti so razposlale na vse strani podrobna navodila, v katerih naročajo, da se mora jubilej Gorkega proslaviti čim svečanije, in sicer ne samo s kulturnega, temveč tudi političnega vidika. Sovjeti so alarmirali vse svoje književne organizacije in komisarijat narodne proslave z vsem svojim ogromnim aparatom šol vseh stopenj, nadalje sovjetska državna gledališča, knjižnice, knjižna podjetja in čisto strankarske komunistične organizacije, ki so priredile po vsej državi shode. Na teh so slavili delo Gorkega za proletarijat.

Sovjetska književna založba je izdala veliko

monografijo o slavljenčevih delih, ki jo je napisal Kanajev. V zvezi z jubilejem so bila izdana zbrana dela Maksima Gorkega v šestih knjigah. Leposlovni muzej je organiziral razstavo, ki prikazuje delavnost Gorkega na dramskem področju. Sovjetske sindikalne zveze so v zvezi s sovjetskimi literarnimi organizacijami osnovali posebne odbore za proslavo Gorkega. Njemu v čast se prirejajo po tovarnah literarni večeri. V Leningradu se vrši od 15. do 25. septembra posebna »Dekada Gorkega«; na programu so večeri, koncerti in svečane seje v čast Gorkega. Filmsko podjetje »Sojuzkino« je izdelalo filme, posnete po delih Gorkega »Matic«, »Kajne« itd. Poleg tega so priredili poseben filmski žurnal o Gorkem. Prometni komisariat je izdal posebne znamke s slavljenčevimi slikami. Vse jubilejne dni bodo radijske postaje prenašale predavanja, koncerte in igre, ki se bodo vršili v zvezi s to proslavo.

Naš radio v novi seziji

Naš programski odbor je na svoji nedavni seji sklepal o smernicah programa v novi seziji. Predvsem hočemo omeniti izmenjavanje programa vseh treh jugoslovanskih postaj, ki bo ostalo enako kakor lani. Nova sezija se bo v našem radiu pričela s 1. oktobrom. Ker je najzanimivejši del smernice novega sporeda oni, ki obravnava tako imenovani prosvetni radio, mu hočemo posvetiti predvsem svojo pozornost. Prosvetni radio obsega šolski radio, katerega upravlja poseben odbor pri UJU. Nadalje obsega jezikovne tečaje, ki bodo letos sledeči: srbohrvaščina, francoščina, angleščina, ruščina, nemščina, laščina in esperanto. Tako imenovana ljudska univerza pa bo obsegala številne cikle predavanj: narodno gospodarstvo, vzgojstvo, slovenska zgodovina in domoznanstvo, umstvena zgodovina, književnost, filozofija, pravna vprašanja, verslovje, sociologija, tehnika, astronomija, biologija. Tem znanstvenim ciklom se bodo pridružili še praktični: strežba bolnikom, govarništvo. Ženski radio bo obsegal deklislo in gospodinjstvo. Kot novost se bodo uveljavili intervjuji z odličnejšimi osebnimi iz našega življenja in pa pogovori s poslušalci. Kakor doslej se bodo redno prirejale vsako nedeljo ljudske igre. Glasbeni del bo obsegal zlasti redne večere domačih skladateljev. Podrobnosti prinaša na uvodnem mestu tednik »Radio Ljubljana«. T. R. L.

Smrt skesanega zločinca

V četrtrek je giljotina v Verseillesu odsekala glavo Abelu Barrangeru, staremu 30 let, ki je februarja meseca umoril svojega prejšnjega gospodarja Barnaulta in skušal umoriti njegovo ženo. Ob petih so stopili v njegovo celico sodniki, dva zdravnik in branitelj. Zbudili so zločinca, ki je lahko spal.

»Vaša prošnja za pomilostitev je bila zavrnjena,« mu je kratko sporočil sodnik. »Opogumite se!« — »To sem tudi pričakoval,« je odgovoril Barranger: »kajti že 48 ur nimam nikake novice od zunaj in slutim sem, da me to čaka prav na današnji dan.« Nato se je v naglici oblekel in dejal proti svojemu zagovorniku: »Življenje je izbrpalo vso mojo modrost, toda bilo je tudi mnogo dobrega v meni. Na nikogar nisem hud, niti na sodnike, ki so me obsodili.«

Tedaj se je obrnil proti sodnikom in dejal: »Hotel bi, da bi bila ta usmrtnica zadnja. Zalibog, pridejo za menoj še drugi zločinci.«

Barranger je nato napisal dve pismi: eno svoji materi, drugo svoji ženi. Potem se je spovedal in prejel sv. obhajilo, nakar je spil dve čaši ruma. Svojega spovednika je objel rekoč: »Pravijo, da ni Boga. To je zmeta, kajti v nekaj trenutkih ga bom videl.«

Ob 6 so se vrata ječe odprla in obsojenec se je pokazal na pragu. Ko je zagledal giljotino, je ostal čisto miren. Minilo je le par trenutkov in giljotina mu je naglo pretrgala nit življenja.

Trboveljski premog,
snaha drva, angleški koks
dobavlja na dom
KURIVO d.o.o.
Dunajska cesta št. 33
Telefon 34-34

Kašo
ješprenj, ajdovo moko
vedno svežo oddaja na debele
velotrivzina
A. VOLK, LJUBLJANA
Resljeva cesta 2A.

Špecerijsko in kolonijalno blago, umetna gnojila, cement itd. itd.

dobavlja
Gospodarska zveza v Ljubljani

Izdelujejo se najnovejši modeli otroških in igračnih vozil, triciklji, razna novejša dvokolesa, živalni stroji in motorji. Velika izbira. — Najnižje cene. — Ceniki franco.

Tribuna F.B.L., tovarna dvokoles in otroških vozil
Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 191

Narodno-socialistična vlada na Meklenburškem je odredila, da se mora tudi deželna policija (Schupo) oborožiti in prirejati prave vojaške vaje. Slika nam kaže policijo v sivi bojni opravi, ko se vadi v streljanju s strojnico. Za Heimwehrom, ki šteje 100.000 mož, Hitlerjevo armado (400.000 mož), se še policija (100.000) mož pripravlja na vojno. Čemu potem Nemčija zahteva še enakopravnost v oboroževanju?

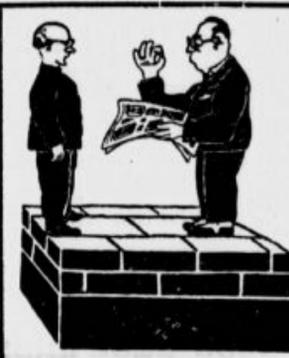
Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je Vzajemna zavarovalnica

o Ljubljani,

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarikovi cesti.

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe.
 2. Zvonove in steklo proti razpokam in prelomu.
 3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške tute, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.
- Zastopniki v vseh mestih in farah.

KAR JE RES — JE RES!

Najlepše TISKOVINE, naj bodo že za pisarniško porabo ali pa LITOGRAFIRANE ozir. tiskane v BAKROTISKU za reklamne namene, prav tako tudi KLISEJE za naše oglase nam dobavi

JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI

Izvršitev je prvovrstna, material brezhiben, cene so umerjene, dobava točna
Telefon 2992

Bernard Franck:

Podmornica

Ko so izprožili torpeda, je Meyer zopet prišel na krov, da bi videl učinek svojega dela.

Torpedo se je s silovitim pokom raztreščil v razdalji dvesto metrov... Ni mislil, da je bila ladja v taki bližini, zato je obrabl periskop, da bi ugotovil, ali ne preti od kakšne strani nevarnost.

Tam, kjer je stala ladja, je razločil zgolj vrtilnac, ki se je izpreminjal. Zdaj se je širil, zdaj ožil, kakor da se pod vodo porajajo v presledkih sunkoviti izbruhi. Morje je bilo posejano z razbitinami: kosi lesa, prevrnjeni čolni, splavi, na katerih so se gnetli človeški roji... Ni bilo najmanjšega sledu o kakšni torpedovki... Meyer se je odločil, da dvigne podmornico iz vode. Podmornica se je prikazala na površju, iz stolpa pa so pripelzala na krov s puškami oboroženi mornarji, ki so iskali uniformirance med ljudmi, ki so mrgoleli na splavih. Ako so odkrili katerega, so pomerili in ustrelili. To delo jim je bilo v zabavo, kakor bi se vadili na strelišču... Včasih so zadeli tudi kakšno žensko... ali otroka... njih telesa so izgubila ravnovesje in vsakrat je reklo samo »plosk in izginili so pod vodo«.

Meyerja je ta prizor zabaval. Take reči je nad vse cenil. V hipu je zagledal skozi kukalo nekaj temnega, ki je kobacalo blizu neke razbitine, skušajoč jo doseči z nadloveskimi napori. Človek v črni obleki. Neudaleč je plaval na vodnem površju klobuk, ali vsaj nekaj klobuku podobnega.

Ko sta se razbitina in brodolomec približala podmornici, je Meyer spoznal v njem duhovnika, plavajočega proti praznemu sodu, ki je bil oddaljen od njega jedva dva plavalna zaleta. Tupatam ju je valovje zblizalo in tedaj se je duhovnik oprjel sode, ki pa se je takoj obrnil in se prevračal v vse smeri, tako da ga ni mogel zasesti. Sproščena razbitina se je nato zopet oddaljila, duhovnik pa je vnovič zapluskal z rokami in jo dosegel, a zopet se mu je izmuznila.

Ta igra je trajala že dobre četrt ure in Meyer je opazoval z največjim zanimanjem. Nesrečni duhovnik pa je vkljub skrajni utrujenosti zbral še enkrat moči in končno mu je uspelo, da je zlezal na sod in na njem obsedel. In tako je štrlel iz vode, medtem ko se ga je črna halja tečno oprljemala. V jasni svetlobi je nudil izvrstno tarčo Meyerjevemu strelcem... Vendar pa se ni izplačalo, da bi ga ubili z enim strelom... Zato so si podaljšali zabavo; treba je bilo zavleči prizor in z vmesnimi prizoričkami olepšati zaključek.

Izstrelki so pričeli deževati okrog razbitine in rešenca, ki se navidezno ni razburjal zaradi streljanja. Bil je pač prezaposlen s prizadevanjem, da obrani v ravnotežju rešilni sod. Ko pa je kmalu nato neki izstrel prelučkal vodno peno kakor tri metre daleč od njega, se je ozrl, da bi videl, kje so njegovi morilci.

Meyer je zagledal golobrad, koččen obraz... kodraste lase, ki so se prilipili na sence, in dolg, suh život, ki se je neprestano gugal. Duhovnik je iztegnil eno roko proti podmornici. Meyer se je za hip obotavljal, ker je bil nekoliko vraževeren... ampak prav malo... Njegova čud je takoj pregnala strah pred božjim povračilom. In začel se je smejati z gromkim smehom, ker se mu je porodila v glavi vražja domisljica.

Na njegovo povelje sta dva najboljša strelca počenila pod stolpčji in merila v dno sode, ko se je ta pokazal iz vode.

Prve tri ali štiri krogle niso zadele. Peta je nedvomno zadela v nogo pobožnega moža, zakaj ta

se je zazibal in segel z roko pod meča, iščoč zadeto mesto.

Naslednji trije strelci so bili uspešnejši. Skozi luknje, ki so jih naredili, je voda polagoma uhajala v sod. Meyer je velel, naj še dvakrat ustrelje, ker je hotel prisotvovati agoniji. Tedaj se je sod začel nagibati na stran, zavzemajoč položaj, ki je bil sila nevaren za brodolomca.

Ko se je nesrečnež zavedel položaja, je z mrzlično naglico trgjal obroček halje, legel na sod, skušal zamašiti luknje in preprečiti tako potopitev. Pri tem delu mu je voda segala do ramen.

Toda revež je bil na koncu svojih moči. Polagoma se je sod pogrezal in prepustil nazadnje nesrečnežu vodnemu elementu. Videli so, kako se je še nekaj časa upiral koncu, nato pa se je izmučen predal vodi.

Nekaj trenutkov pozneje je črni madež zopet prišel na površje sredi med vrtilncem in podmornico, nato je vse izginilo... Ostal je samo še črni duhovniški klobuk, s katerim so se valovi igrali.

Tam naprej, med valovi, so se razlegali kriki. Meyerjev podkapitan je prišel na krov in nekaj zašepetal poveljniku na uho, kažoč z očesom na neko točko na obzorju. Skozi kukalo je Meyer zagledal stebel dima, pod katerim je naštel tri dimnike torpednega rušilca. Namršil je čelo.

Pogreznili so se dvajset metrov globoko.

Z Dieseljevimi motorji v pogonu in z zmerno brzino je Meyer sklenil kreniti proti severu, oddaljujoč se na ta način od nevarnega pasu. Pomoči pa se je nameraval dvigniti iz vode in se preskrbeti z zrakom. Vendar se mu je čez nekaj minut zdelo potrebno pogledati skozi periskop, da bi ugotovil, kje je torpedni rušilec.

Granate, ki jih nosijo vsi rušički torpedovk, so najnevarnejše orodje za podmornice. Dado se z lehkoto naravnati, da se morejo razstreliti v poljubni globini, in njih dejstveni obseg je tako velik, da z gotovostjo zadenejo, zlasti če jim gredeljni vodni razor nudi jasno sled. Meyer je to vedel bolje kakor vsakdo, zakaj večkrat je ubežal podobnim napadom v sila kočljivih okoliščinah... Toda hotel je imeti pred očmi torpednega rušilca.

Pri manometru je stal Otto in braš številke, ki jih je kazala igla. Petnajst metrov... Deset metrov!... Meyer je še enkrat pogledal skozi periskop in takoj nato zaukazal:

»Zravnajte krmilnik!«
Nato:
»Pogrez, dvajset metrov.«
Podmornica se je pogreznila in Meyer je ustavil motorje.

Skozi vodno gmoto in jeklene stene so zaslišali oddaljen, značilen šum... Ta šum je bil podoben vrtenju vijaka neke ogledne ladje, počasi plujoče in iščoč morebitne sledove.

Meyer in njegov drugi kapitan sta z napetimi ušesi skušala ugotoviti plovno smer rušilca. Toda ni jima uspelo, ker zdelo se je, kakor bi se bližal, nato zopet oddajeval. To sta spoznala po zvonkih valovih, ki so jih izpreminjali raznoserni podmorski tokovi.

Ko je uro pozneje vsak šum prenehal, je Meyer poslal Otto poslušat v stolpčji. Tam so tresljaji občutnejši, ker se steklo dotika vode.

Otto je splezal gori in izginil skozi varnostno zaprtino, ki so jo odprli le ob takih prilikah. Ne-

kaj trenutkov nato je moštvo zaslišalo krik, kateremu je sledil padec nekega trupla.

V skoku se je Meyer pognal skozi odprtino... Zagledal je Otto s prekrizanimi rokami na stopnišču levo stransko okence. Iz njegovega pogleda si spoznal, da ga je popadla strašna groza.

S pomočjo dveh mornarjev ga je Meyer s težavo dvignil in ga naslonil k steni. Otto jih je pogledal s pogledom bebeca... Nato je iztegnil prst proti steklu:

»Tam!... Tam!...« je zavpil.
Pogledali so v tisto smer, toda niso videli drugega kakor vrenje zelenkaste vode, ki je bila ob stekla, nato pa šinila mimo v barvstih podolgovatih kristalih. Meyer je zmignil z rameni in z vso močjo strelal drugega kapitana.

»Ali ste ob pamet, dragi Otto!«
Ta je zabodel vanj pogled. Njegovo ugaslo oko je zaplapolalo. Vnovič je iztegnil roko in vnovič zajeljal:

»Ne! Tam... Videl sem ga!... Prišel je!... Gledal je!...«
»Gledal je... Kdo vendar?...«
»Ah!... Tam... Tam!... Poglejte!... On je! On...«

Meyer ga je sunkoma vrgel na tla in sam stopil na njegovo mesto, toda komaj je pogledal ven, se je zdrazil kakor tudi oba moža, ki ju je poklical na pomoč. Vsi trije so se oddaljili od stolpčja, kakor da jih preganja strašen privid...

In glej, od zunaj se je prikazal strah in obstal tik ob steklu. Ta strah je bil zgolj brezkrven, posinela obraz z izbuljenimi očmi in nabrekli ustnami... Črni lasje so se v dolgih šopih sprijemali sence. Iz napol odprtih ust je molel vijoličast jezik... Truplo se je strahotno pozibavalo.

Meyer, ki je bil pogumnejši, je hotel ugotoviti, kaj zadržuje mrliča. Približal se je za korak, nato še za drugi, nenadoma pa se je umaknil, tresoč se od groze.

V prikazni je spoznal obraz duhovnika, ki ga je pred uro časa trpinčil... Vodni tok ga je pognal k stolpčju in zdaj je stal pokonci pred to oviro. Zdal pa zdaj ga je vrtilnac dvignil, da se je prikazal njegov režeči se obraz.

Meyer je obstal brez besede. Vraževerne misli so mu blodile po glavi. Navzočnost mrliča mu je dokazovala, kako majhno razdaljo je preplul v prvih desetih minutah... Ali pa ga je morskii tok zanesel na kraj zločina!

Najprej je odslovil Otto, nato še onadva mornarja, in ko je bil sam na lestvi, je premišljeval, kako bi se otresel mrtevca.

Ni mu preostajalo drugega nego zapluti proti toku. Samo na ta način se reši vsiljiva... Meyer se je vrnil k periskopu, in ko je manometer kazal deset metrov globine, je dal ukaz, naj polagoma dvignejo podmornico.

Ko se je periskop pokazal iz vode, ni ladijski poveljnik sprva opazil nič nenavadnega. Večkrat se je delal in rahla megla je zagrinjala morskogladino.

Tedaj je poslal nekoga v stolpčji, naj gre gledat, če je mrlič še tam. Ko se je mornar vrnil, je spoznal iz njegovega prepredenega obraza, da se ni nič izpremenilo...

V tistem hipu je zagrmel strel in strelal ladijske stene. Meyer, ki je gledal skozi periskop,

je razločil vodni trak, ki ga je napravila granata v približni razdalji sto metrov od desnega boka ladje. Naglo je velel pogrezniti podmornico.

Minilo je nekaj neskončnih trenutkov, medtem ko je podmornica obstala v globini štirideset do petdeset čevljev... Vnovič je bilo slišati brnenje vijaka... Mož, ki je stražil v stolpčju, je naznanil da je mrlič izginil.

Meyer in Otto sta olajšano vzdihnila, istotako vsi ostali. Navzočnost mrliča jim je bila silno neprijetna. Vplivala je neugodno na njihovo hladnokrvnost in samobvladanje, kar bi utegnilo imeti v teh trenutkih usodne posledice zanje.

Kmalu potem je Meyer velel odpluti z nevarnega mesta. Dieseljevi motorji so zapopolnili. Slišati je bilo grganje vode ob ladijskih stenah.

Tedaj pa se je vijak po nekotnih vrtiljajih sunkovito ustavil. In to brez vidnega vzroka. Meyer in Otto sta s pomočjo častnikov sama preiskala lopate in vrtilno os. Vse bi moralo brezhibno delovati... Dvajset sekund pozneje je vijak napravil četrti obrata in se popolnoma ustavil, kakor da se je os zavrla in so se lopate zapletle v kakšen predmet.

Vnovič se je bližal šum... Meyer ga je dobro slišal nad glavo in v tem hipu se je veselil, da se je vijak pokvaril: najmanjši ropot bi zadostoval, da bi ga opazili od zgoraj. Po slušalnih napravah sodeč, sta bili dve torpedovki. Dve uri sta krožili, nato je polagoma vse utihnilo. Meyer se je nameraval za poskušnjo zopet dvigniti, toda v globini desetih metrov se je šum vnovič pojavil... Tedaj je Meyer z rjevim glasom izustil ves svoj niz kletvin, stopil k motorjem, skušajoč spraviti v pogon vrtilno os s pomočjo vzvodov... Brez uspešni so bili njegovi napori!... Vijak se je bržkone zagodil v kakšen trd predmet, ali pa se je nekaj zapletlo okrog osi...

Meyer je pogledal na uro. Bila je enajsta zvečer. Zrak je postajal težak. Poglavitno delo je bilo dvigniti podmornico v teku noči in nadomestiti kisik, zakaj naslednjega dne je bilo pričakovati, da bo v tem pasu krožilo več ladij. Predvsem pa je bilo treba sprostiti vijak s pomočjo topaljača... Vsekakor je bilo treba priti na površje.

Ti ukrepi so posadko nekoliko opogumili. Periskop se je pokazal iz vode in izvežbano opazovalčev oko ni zapazilo nič nenavadnega. Toda ta mir je bil kratek. Nenadoma je začel žaromet in preiskovalno nočno temino... Meyer je jedva utegnul znižati železni drog, se pogrezniti in se izogniti trčenju.

Šestdeset čevljev pod vodno gladino so ljudje preživljali temne, strašne ure. S težavo so vdihavali pokvarjeni zrak. Okrog polnoči jim je začelo šumeti v ušesih... Nato so jim sence bile, kakor da jih oklepajo železne klešče.

Ob zori sta v tistem pasu krožili »Cocardec in »Sémillante« zapazili na kraju nesreče negibno podmornico; z razdalje trideset metrov sta jo silovito obstreljevala. In čudno, nobenega odgovora, dasi je bila podmornica na površju in so dobro razločevali njene hermetično zaprte stolpčje.

Podmornica se je polagoma nagibala, med tem ko je voda vdiralna vanjo od vseh strani... In hkratu se je postavila po svoji dolgotni pokoncu z rillec proti dnu. Iz vode sta štrlela krmilo in vijak. Vijaka pa se je držala brezoblična gmota, ki je niso mogli natančneje določiti.

Ko so jih pozneje zasliševali, so nekateri trdili, da so videli kose kravega mesa na lopatih robovih. Drugi so zatrjevali, da so videli kos blaga, ki je bil ovit okoli osi. Blago je bilo črna barva in takega izdelka, kakršnega rabijo za obleke duhovniki.